

**IZVJEŠTAJ O RADU
ISPITNOG CENTRA
ZA 2017. GODINU**

1. AKTIVNOSTI ISPITNOG CENTRA U 2017. GODINI	3
2. MATURSKI I STRUČNI ISPIT 2016/17. GODINE	3
2.1 <i>Priprema i realizacija maturalnog i stručnog ispita 2017</i>	3
2.2 <i>Aktivnosti tokom realizacije maturalnog i stručnog ispita</i>	4
2.3 <i>Analiza rezultata</i>	6
2.4 <i>Priprema i realizacija maturalnog ispita iz izbornih predmeta i stručnog ispita iz stručno-teorijskog predmeta i stručnog rada</i>	7
3. EKSTERNA PROVJERA ZNANJA NA KRAJU TREĆEG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE	8
4. TESTIRANJE UČENIKA NA KRAJU PRVOG I DRUGOG CIKLUSA	9
5. DRŽAVNO TAKMIČENJE ZNANJA	10
6. PRIPREMA I REALIZACIJA PISA 2018 – GLAVNOG TESTIRANJA	11
7. PROVJERA ZNANJA CRNOGORSKOG JEZIKA ZA PRIJEM U CRNOGORSKO DRŽAVLJANSTVO	12
8. NACIONALNE STRUČNE KVALIFIKACIJE	12
9. OSTALE AKTIVNOSTI	12

1. AKTIVNOSTI ISPITNOG CENTRA U 2017. GODINI

Godišnjim programom rada Ispitnog centra za 2017. godinu planirane su i realizovane sljedeće aktivnosti:

- priprema i realizacija maturalnog i stručnog ispita,
- priprema i realizacija eksterne provjere znanja učenika na kraju III ciklusa osnovne škole,
- priprema, realizacija i analiza rezultata eksterno-interne provjere znanja na kraju I i II ciklusa osnovne škole – nacionalno testiranje 2017,
- priprema, realizacija i analiza rezultata državnog takmičenja u znanju,
- priprema i realizacija testiranja PISA 2018,
- provjera znanja crnogorskog jezika za prijem u crnogorsko državljanstvo.

2. MATURSKI I STRUČNI ISPIT 2016/17. GODINE

2.1 Priprema i realizacija maturalnog i stručnog ispita 2017.

U školskoj 2016/2017 godini maturalni i stručni ispit se polagao na sljedeći način:

- Ispit iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti usklađen je sa revidiranim Ispitnim katalogom.
- Obavezni predmeti maturalnog, odnosno opšteobrazovni predmeti stručnog ispita polažu se u organizaciji Ispitnog centra.
- Izborni predmeti u gimnazijama, odnosno stručno-teorijski predmeti u stručnim školama polažu se usmeno pred Ispitnom komisijom koju imenuje škola, a po ispitnim pitanjima koje priprema Ispitni centar.
- Članom 84 stav 2 Zakona o stručnom obrazovanju („Službeni list RCG 64/02, 49/07, „Službeni list CG 45/10, 39/13 i 47/17 Ministarstvo prosvjete propisuje način i postupak polaganja praktičnog, završnog, stručnog i diplomskog ispita.
- Na osnovu člana 84 stav 2 Zakona o stručnom obrazovanju ("Službeni list RCG", br. 64/02 i 49/07 i "Službeni list RCG", br.45/10 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je Pravilnik o načinu i postupku polaganja stručnog ispita za učenike koji ne nastavljaju obrazovanje.
Učenik koji ne nastavlja obrazovanje polaže stručni ispit u organizaciji stručne škole na način i po postupku propisanim ovim Pravilnikom.

U cilju priprema eksternog ispita obavljene su opsežne pripreme koje su obuhvatile i komunikaciju sa školama.

Kalendar maturalnog i stručnog ispita je odredilo Ministarstvo prosvjete i nauke. U skladu sa kalendarom, maturalni/stručni ispit iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti je održan 21. aprila, ispit iz stranog jezika 1. juna, a iz matematike 2. juna 2017. godine, a Ispitni centar ga je dopunio svojim aktivnostima. U njemu se pored termina za ispit nalaze i termini kada se objavljuju preliminarni i konačni rezultati, kao i termini kada se može izvršiti uvid u test i uložiti prigovor, ako za to postoje opravdani razlozi.

Ispitni centar kontinuirano radi na dopunjavanju **baze podataka**, koji se tiču škola, osoblja, učenika, ispita, rezultata testiranja...

U skladu sa zahtjevima, školski koordinatori navedene podatke šalju Ispitnom centru poštujući dinamiku iz važećeg Pravilnika. Kreirani su odgovarajući formulari, koji su vremenom modifikovani kao i način slanja školama. Formulari sadrže osnovne podatke o učeniku, obrazovni program koji pohađaju, jezik na kojem se školuju, predmete koje biraju i druge relevantne podatke. Formulari se mogu naći na web stranici Ispitnog centra i školski koordinatori ih mogu preuzeti.

➤ **Prilagođavanje obrazovne tehnologije za djecu s posebnim obrazovnim potrebama**

Kako učenici s posebnim obrazovnim potrebama, koji su usvojili sadržaje propisane programom, nijesu uvijek u mogućnosti da na uobičajen način (test) pokažu svoja postignuća, Ispitni centar vrši prilagođavanje ispitne tehnologije kao i uslova i procedura za polaganje. Prilagođavanjem ispitne tehnologije, koja neće ugroziti valjanost i objektivnost ispita, nastoje se ukloniti prepreke da učenik pokaže stečeno znanje. Prilagođena ispitna tehnologija treba da bude omogućena učenicima koji tokom cjelokupnog školovanja ili dužeg razdoblja imaju posebne obrazovne potrebe i onima kod kojih je do promjena u zdravstvenom stanju, koje uslovljavaju prilagođavanja u polaganju ispita, došlo u skorije vrijeme a o tome imaju potrebnu medicinsku dokumentaciju.

Prilagođavanje ispitne tehnologije uključuje: pristupačnost prostora za sprovođenje ispita uz posebna pomagala, posebnu/prilagođenu opremu, prilagođeni ispitni materijal, izuzeće od dijela ispita koji učenik zbog vrste i stepena teškoće u razvoju ne može polagati uz pomoć ličnog pomagača (npr. slušanje za gluvu djecu), produženo vrijeme za polaganje ispita...

Prilagođavanja ispitne tehnologije zavise od vrste ispita i vrste i stepena teškoće u razvoju ili mentalnom zdravlju učenika. Za svaki ispit i svakog učenika treba napraviti individualnu listu prilagođavanja ispitne tehnologije. Potrebno je takođe provjeriti zna li učenik koristiti posebnu opremu koja je predložena.

U ovoj godini smo vršili prilagođavanje ispita za masera u okviru Nacionalnih stručnih kvalifikacija za polaznike bez ostatak a vida. Prilagođavanje uslova eksternog stručnog ispita urađeno je za četiri učenika, eksternog maturalnog ispita za tri, eksternog ispita u IX razredu za 80 učenika a eksterno-interni ispit u osnovnoj školi je prilagođavan za 134 učenika.

Saradnja sa školama

Aktivnosti Ispitnog centra zasnivaju se na permanentnoj saradnji sa školama. Uloga svih zaposlenih u školi je važna u različitim segmentima realizacije ispita. Navodimo neke za koje su urađena uputstva.

Uloga **direktora** škole definisana je na sastancima s direktorima srednjih škola, a nalazi se u Uputstvima za realizaciju maturalnog i stručnog ispita.

Veliki dio obaveza i odgovornosti u školi imaju **školski koordinatori**, koji su obučeni da mogu pružiti sve informacije kako test-administratorima tako i svim zaposlenim u svojoj školi i time čitav proces učiniti kvalitetnijim.

Obuke za novouključene test-administratore održali su školski koordinatori koje je ranije obučio Ispitni centar.

Kontinuirana razmjena informacija bila je Ispitnom centru smjernica za podizanje kvaliteta pripreme i realizacije ispita i olakšavanje rada svih koji su uključeni u te procese.

Realizaciju ispita u učionicama koje su posebno prilagođene za maturalni i stručni ispit, omogućilo je učesće **test-administratora** koje predlažu škole, a Ispitni centar odobrava njihovo učesće.

Na ispitima maturalnog i stručnog ispita u svakoj ispitnoj prostoriji dežurao je test-administrator. Uloga test-administratora definisana je u Uputstvima za test-administratore i obuhvata saradnju s Ispitnim centrom i školskim koordinatorom.

Školske 2016/17. godine Ispitni centar je angažovao i **supervizore**. U pitanju su odabrani prosvjetni radnici koji su zajedno s predstavnicima Ispitnog centra posjetili sve škole za vrijeme ispita. Vodio se računa da supervizori ne budu uvijek angažovani u istoj školi.

Supervizori su imali ovlašćenja definisana posebnim uputstvom, a utiske s nadzora koji su se odnosili na rad uprave, dežurnih nastavnika, test-administratora, učenika, dostavljali su Ispitnom centru u vidu posebno dizajniranog izvještaja.

Svi korisni prijedlozi su korišćeni za analizu organizacije i realizacije ispita i našli su svoje mjesto u dopunjenim Uputstvima.

Priprema test-materijala

Za junijski rok su pripremljena po 4 testa iz obaveznih predmeta na maturalnom i stručnom ispitu. Testovi su standardizovani, rađeni na osnovu Ispitnog kataloga. Ispitni zadaci izabrani su iz baze otkupljenih zadataka, tako da su autori testova timovi predmetnih stručnjaka.

Učenici su dobili test uz koji su dobili i list za odgovore na koji upisuju svoja rješenja za zadatke zatvorenog tipa. Iz stranih jezika su pripremljeni CD-ovi za oblast slušanja.

Za svaki test pripremljena je shema za ocjenjivanje, koja je uz test objavljena na sajtu Ispitnog centra dva sata nakon završetka ispita. Testovi iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i iz Albanskog jezika i književnosti ujednačeni su u najvećoj mogućoj mjeri, zbog uporedivosti ocjena, težine zahtjeva i istovjetnosti kompetencija koje se stiču izučavanjem maternjeg jezika. Savjetnici iz Ispitnog centra su to postigli davanjem iste slobodne teme kod eseja.

Iz istih razloga su usaglašeni testovi iz stranih jezika u pogledu testiranih jezičkih vještina, jezičkih nivoa i tipova zadataka.

Za učenike koji pohađaju nastavu na albanskom jeziku preveden je sav pripremljeni test-materijal.

2.2 Aktivnosti tokom realizacije maturalnog i stručnog ispita

Priprema i realizacija eksternog dijela maturalnog i stručnog ispita sprovedena je od strane Ispitnog centra prema unaprijed definisanim pravilima.

➤ Ocjenjivanje

Ocjenjivanje se sprovodilo po unaprijed definisanim procedurama koje treba da obezbijede objektivnost, transparentnost i pouzdanost.

➤ Određivanje granica za ocjene

Ispitni centar je imenovao komisije za odlučivanje o granicama za ocjene na maturalnom i stručnom ispitu u junijskom roku školske 2016/17. godine. Vodio se računa da komisije čine kompetentni članovi (predstavnik Univerziteta, Zavoda za školstvo, Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva i eminentni profesori gimnazija, odnosno srednjih stručnih škola).

Komisije su usaglašavanje o granicama za ocjene radile na osnovu modifikovanog Angoffovog metoda.

Nakon ocjenjivanja i preliminarne statističke obrade, Državna maturalna komisija usvojila je konačne granice za ocjene koje važe i za avgustovski i junijski rok.

Izbor i obuka ocjenjivača

Ocjenjivanju prethodi obuka na kojoj se ocjenjivači upoznaju s testom, shemom za ocjenjivanje i opštim pravilima koja se moraju poštovati. Nakon toga se ocjenjuje uzorak karakterističnih učeničkih odgovora po svakom zadatku, odnosno zahtjevu eseja. Za potrebe obuke izabrano je 30 testova koje je svaki od ocjenjivača ocijenio. Cilj obuke je usaglašavanje ocjenjivača i dopuna sheme za ocjenjivanje na osnovu neočekivanih a tačnih odgovora. Tek poslije usaglašavanja kriterijuma i dopune sheme počinje ocjenjivanje.

Ocjenjivanje testova

Test koji dobija ocjenjivač na naslovnoj strani ima samo šifru učenika bez podataka o imenu kandidata i školi iz koje dolazi. Svaki test ocjenjuju po dva ocjenjivača, nezavisno jedan od drugoga. Ocjenjivačima nije dozvoljeno da bilo šta pišu po testu, već bodove po zadacima/zahtjevima unose u list za ocjenjivače, koji je pripremljen u skladu sa strukturom svakog testa posebno.

Treće ocjenjivanje rađeno je kada su razlike među ocjenjivačima uticale na konačnu ocjenu. Broj angažovanih ocjenjivača po predmetima dat je u tabeli 1.

Tabela 1 - Broj ocjenjivača po predmetima

Naziv predmeta	Broj ocjenjivača
Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	27
Albanski jezik i književnost	4
Matematika	10
Engleski jezik	57
Ruski jezik	4
Njemački jezik	2

Ocjenjivanje maturalnog i stručnog ispita nakon obuke trajalo je od 21. aprila do 15. juna 2017. godine. Ocjenjivanje iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti trajalo je od 21. aprila do 25. maja 2017. godine. Po istoj proceduri organizovano je ocjenjivanje u januarskom i avgustovskom roku. Pošto je za ovaj ispitni rok prijavljeno manje kandidata, angažovan je manji broj ocjenjivača.

➤ Prigovor na ocjenu

Nakon završenih ispita, poštujući kalendar ispita, učenici su imali mogućnost uvida u test dan nakon objave rezultata ispita, poslije čega su, istog dana, mogli da ulože prigovor. Rješavanje prigovora bilo je povjereno odgovarajućoj Komisiji, u čijem sastavu su bili profesori gimnazija i srednjih stručnih škola, dva dana nakon uloženog prigovora. Odluka Komisije bila je konačna. Konačne ocjene poslate su školama elektronskom poštom, istog dana kada su i objavljene na sajtu Ispitnog centra. Poslate su i štampane potpisane verzije rezultata školama.

TEST IZ CRNOGORSKOG-SRPSKOG, BOSANSKOG, HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI I ALBANSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

Struktura testa iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i Albanskog jezika i književnosti školske 2016/17. godine

Struktura testa iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i Albanskog jezika i književnosti usklađena je sa revidiranim Ispitnim katalogom. Test se sastoji od 30 zadataka/pitanja. Prvih 29 zadataka odnosi se na čitanje i razumijevanje funkcionalnog teksta, na jezik i književnost. U gimnaziji 30. zadatak sastoji se od pisanja eseja, a u stručnoj školi od izrade funkcionalnog teksta.

Izradom (1-29) zadataka/pitanja učenik treba da pokaže da

- razumije sadržaj i namjenu neumjetničkog teksta/sadržaj i značenje umjetničkog teksta
- poznaje i koristi književnoistorijske i književnoteorijske termine
- umije da analizira tekst (odlomak ili rečenicu)
- poznaje gramatička i pravopisna pravila.

Pisanjem eseja učenik treba da pokaže da

- razumije temu
- zna da na osnovu datih uputstava napiše povezan i jasan sastav
- objasni svoje doživljaje
- argumentuje svoje tvrdnje
- zna da upotrebljava odgovarajuće izraze

→ pravilno primjenjuje gramatička i pravopisna pravila.

Pisanjem funkcionalnog teksta učenik treba da pokaže da

→ zna da razlikuje i primjenjuje različite funkcionalne stilove u pisanju (vijest, izvještaj, intervju, reportaža, zahvalnica, molba, žalba, pismo – formalno i neformalno, čestitka, konkurs, oglas).

TEST IZ MATEMATIKE

Učenici su rješavali po 20 zadataka od kojih je 8 bilo višestrukog izbora i 12 otvorenog tipa.

Prilikom sastavljanja testa vodilo se računa da se poštuje procentualna zastupljenost po oblastima, kao što je dato u Ispitnom katalogu. Rješavanje zadataka koji su bili u testu zahtijevalo je primjenu različitih nivoa kognitivnih sposobnosti.

U testovima koji se pripremaju za maturski i stručni ispit dio zadataka je isti. Vodi se računa da su zajednički zadaci oni za koje se očekuje da će za učenike gimnazije biti u kategoriji lakih, rijetko srednje teških zadataka.

TEST IZ STRANIH JEZIKA

Test iz stranih jezika je obuhvatao četiri područja - slušanje, čitanje, gramatika/leksika i pisanje, od kojih svako donosi po 25 od ukupno 100 bodova.

Test za gimnaziju trajao je tri sata, a za stručnu školu dva sata.

Za učenike koji su jednu ili dvije školske godine boravili i školovali se u inostranstvu, Ispitni centar je 15 i 16. juna 2017. organizovao ispite u svojim prostorijama.

Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost/ Albanski jezik i književnost polagalo je 10 učenika gimnazije i 11 učenika četvorogodišnjih stručnih škola. Engleski jezik polagalo je 7 učenika gimnazije i 8 učenika četvorogodišnjih stručnih škola.

Matematiku su polagali 4učenika gimnazije i 1 učenik četvorogodišnje stručne škole.

2.3 Analiza rezultata

Rezultati ispita izraženi su u ocjenama od 1 do 5. Detaljna analiza koja sadrži distribucije ocjena po pojedinim predmetima i uporedne prikaze ocjena data je tabelarno i grafički u **Izveštaju o maturskom i stručnom ispitu 2017** koji će biti dostavljen kreatorima obrazovne politike (Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva). Pored analize rezultata, urađena je analiza svakog testa, svakog zadatka i dati su primjeri zadataka po nivoima težine.

Tabela 2 - Broj učenika po predmetima-maturski ispit, junski rok i prosječno postignuće

PREDMET		Broj prijavljenih učenika	Broj učenika koji su izašli na ispit	Prosječna ocjena
Maternji jezik i književnost	Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	2058	2037	3,12
	Albanski jezik i književnost	214	211	2,85
Prvi strani jezik	Engleski jezik	1818	1786	3,30
	Ruski jezik	23	23	3,00
Matematika		431	429	3,16
UKUPNO		4544	4486	

Tabela 3 - Broj učenika po predmetima-stručni ispit, junski rok i prosječno postignuće

PREDMET		Broj prijavljenih učenika	Broj učenika koji su izašli na ispit	Prosječna ocjena
Maternji jezik i književnost	Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	3772	3656	2,65
	Albanski jezik i književnost	60	60	2,20
Prvi strani jezik	Engleski jezik	3567	3372	2,74
	Ruski jezik	75	73	2,45
	Njemački jezik	5	5	3,40
Matematika		283	261	2,35
UKUPNO		8469	8033	

Maturski ispit iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti je u avgustovskom ispitnom roku polagalo 28 učenika. Prosječna ocjena je 2,04. Albanski jezik i književnost je polagalo 17 učenika. Prosječna ocjena je 1,35.

Engleski jezik je polagalo 85 učenika. Prosječna ocjena je 1,91. Ruski jezik su polagala 2 učenika. Prosječna ocjena je 2,00. Matematiku su polagala 4 učenika. Prosječna ocjena je 2,25.

Stručni ispit iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti su u avgustovskom ispitnom roku polagala 133 učenika. Prosječna ocjena je 2,23. Albanski jezik i književnost su polagala 2 učenika. Prosječna ocjena je 2,00.

Engleski jezik je polagalo 396 učenika. Prosječna ocjena je 2,34. Matematiku su polagala 46 učenika. Prosječna ocjena je 2,02. Obrada podataka za maturalni/stručni ispit u januarskom ispitnom roku za školsku 2016/17 je u toku.

2.4 Priprema i realizacija maturalnog ispita iz izbornih predmeta i stručnog ispita iz stručno-teorijskog predmeta i stručnog rada

Maturalni ispit za školsku 2016/17. godinu sastojao se iz obaveznih i izbornih predmeta, a stručni ispit sastojao se iz opšteobrazovnog dijela i stručnog dijela (stručno-teorijskog ispita i stručnog rada). Ispitni centar je imao svoju ulogu u pripremi za realizaciju maturalnog ispita iz izbornih predmeta i stručnog dijela stručnog ispita u dijelu pripreme ispitnih pitanja. Za ovu svrhu korišćeni su katalozi iz predmetnih sadržaja važećih ispitnih programa. Sama realizacija ovih ispita povjerena je školama.

Maturalni ispit - izborni predmeti

Izborni predmeti maturalnog ispita polagali su se usmenim putem pred ispitnim komisijama koje su obrazovane u školama. Ispitnu komisiju čine predsjednik, stalni član i član ispitivač. Komisija ima i zapisničara.

Zadatak Ispitnog centra bio je da s predstavnicima aktiva predmeta, koji na osnovu maturalnog standarda učenici mogu izabrati za polaganje, usaglasi ispitna pitanja za usmeni dio maturalnog ispita.

Kombinaciju ispitnih pitanja i formiranje ispitnih »listica« za usmeni dio maturalnog ispita iz izbornih predmeta uradili su zaposleni u Ispitnom centru u saradnji sa odabranim profesorima iz škola.

Na osnovu podataka iz škola o broju ispitnih komisija, štampan je i adekvatan broj kompleta ispitnih listica. Listice su zapakovane i dostavljene školama u sigurnosnim vrećicama 2014. godine, tako da ih škole čuvaju u dogovoru sa Ispitnim centrom. Listice se otvaraju u školama na dan ispita. Kompleti ispitnih listica za usmeni dio (za izborne predmete) maturalnog ispita prevedeni su na albanski jezik.

➤ Stručni ispit – stručno-teorijski predmeti i stručni rad

Stručno-teorijski predmeti na stručnom ispitu se polažu na način utvrđen predmetnim ispitnim katalozima, a stručni rad se polaže na način utvrđen ispitnim katalozima stručnog rada, u skladu s obrazovnim programima.

Ispit iz stručno-teorijskog predmeta polaže se usmeno, u skladu s ispitnim katalozima nastavnog predmeta.

Zadatak Ispitnog centra bio je da s predstavnicima aktiva stručno-teorijskih predmeta usaglasi ispitna pitanja za usmeni dio stručnog ispita.

U periodu januar-mart 2014. godine pozvani su predstavnici aktiva stručno-teorijskih predmeta iz škola, koji su odabrali i usaglasili ispitna pitanja usmenog dijela stručnog ispita. Odabrana i usaglašena ispitna pitanja morala su zadovoljiti ciljeve iz ispitnih kataloga. Ovom prilikom su odabrana i usaglašena ispitna pitanja za 35 stručno-teorijska predmeta koji nisu bili zastupljeni prethodnih godina.

Kombinaciju ispitnih pitanja i formiranje ispitnih »listica« za stručno-teorijske predmete uradili su zaposleni u Ispitnom centru u saradnji sa školama.

Na osnovu podataka iz škola o broju ispitnih komisija, štampan je i adekvatan broj kompleta ispitnih listica. Listice su zapakovane i dostavljene školama u sigurnosnim vrećicama 2014. godine, tako da ih škole čuvaju u dogovoru sa Ispitnim centrom. Listice se otvaraju u školama na dan ispita.

Obzirom da se neki novi obrazovni programi i moduli naknadno uključuju, bilo je potrebno uraditi pitanja/listice za obrazovni program Poljoprivredni tehničar.

Za ovaj program pitanja su uradili profesori beranske stručne škole u periodu januar-mart 2017. U pitanju su listice za 4 predmeta: **vinogradstvo; voćarstvo; stočarstvo; ratarstvo i povrtarstvo**

Kompleti ispitnih listica za usmeni dio (za izborne predmete) maturalnog ispita prevedeni su na albanski jezik.

Izrada i odbrana stručnog rada - kandidat na ispitu treba da pokaže:

→ da poznaje određenu stručnu oblast,

→ da je samostalan u planiranju, izradi, vrednovanju i odbrani rada i dr.

Zadatak Ispitnog centra bio je da dostavi spisak zadataka za stručni rad Komisiji za pripremu u školama.

3. EKSTERNA PROVJERA ZNANJA NA KRAJU TREĆEG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE

Eksterna provjera znanja na kraju III ciklusa osnovne škole je standardizovana eksterna provjera školskih postignuća učenika na kraju IX razreda osnovnoškolskog obrazovanja. Ovakva odluka našla je utemeljenje u Zakonu o osnovnom obrazovanju i vaspitanju (član 56). Na kraju trećeg ciklusa vrši se eksterna provjera znanja učenika iz: Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti, Matematike i jednog predmeta koji učenik izabere sa liste obaveznih predmeta, a koji se izučavaju u III ciklusu najmanje u dva razreda. Učenici ne mogu izabrati Fizičko vaspitanje, Muzičku i Likovnu kulturu.

Za pripremu zadataka zadužen je Ispitni centar, a provjeru znanja vrši Ispitni centar u saradnji sa školom. Način i postupak provjere znanja učenika propisuje Ministarstvo prosvjete.

Provjeravaju se znanja zasnovana na ključnim djelovima nastavnog programa pokazujući nivo pojedinačnih postignuća učenika za predmete koji se polažu na ovoj provjeri znanja.

Ispitni centar je u saradnji sa školama, ove školske godine, organizovao eksternu provjeru znanja na kraju III ciklusa osnovne škole. Radi što bolje pripreme urađena je analiza rezultata i procedura eksterne provjere znanja u školskoj 2015/2016. godini. Kako bi organizacija provjere znanja bila realizovana u svim školama na isti način i po jednakim pravilima i procedurama, pripremljeno je detaljno **Uputstvo za realizaciju**.

Ova provjera znanja je organizovana 24, 25. i 26. maja 2017. godine, a prijavljeno je 7787 učenika, koji su raspoređeni u odgovarajuće prostorije (najviše po 15 učenika u jednoj prostoriji). Za ovaj ispit Ispitni centar je angažovao po 164 školska i IT koordinatora. Školski koordinatori su obučili test-administratore, koji su pratili regularnost u učionicama, a ocjenjivali su predmetni nastavnici koji ne predaju IX razredu i to komisijski. Sve procedure praćene su Formularom u kojem se može vidjeti ko je dežurao u kojoj učionici i koji nastavnici su ocjenjivali koje testove. Unos podataka radili su IT koordinatori, koji su i poslali podatke Ispitnom centru. Ispitni centar je uradio **analizu podataka** i kontrolno ocjenjivanje na reprezentativnom uzorku. Analiza će biti prezentovana direktorima škola. Biće napravljen detaljan izvještaj koji će sadržavati sve relevantne informacije za kreatore obrazovne politike (Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva).

Tabela 4 - Broj učenika po predmetima i prosječno postignuće

Predmet	Broj prijavljenih učenika	Broj učenika za koje su dostavljeni rezultati	Prosječno postignuće
Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	7457	7384	51,24%
Albanski jezik i književnost	330	322	44,52%
Matematika	8117	7532	44,50%
Engleski jezik	5217	4768	62,16%
Italijanski jezik	103	94	63,57%
Ruski jezik	237	227	64,94%
Francuski jezik	18	18	68,77%
Njemački jezik	48	41	76,31%
Istorija	156	152	57,59%
Geografija	1468	1445	56,22%
Biologija	675	658	57,11%
Hemija	129	126	69,76%
Fizika	66	64	64,27%

Ispitni centar je svim školama poslao set pitanja za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama iz sljedećih predmeta: Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti, Albanskog jezika, Matematike, Matematike na albanskom jeziku, Engleskog jezika, Engleskog jezika na albanskom jeziku, Ruskog jezika, Njemačkog jezika, Njemačkog jezika na albanskom jeziku, Italijanskog jezika, Istorije, Geografije, Biologije, Biologije na albanskom jeziku, Fizike, Hemije.

Zadaci su urađeni u saradnji sa defektologom i saradnicima iz Resursnog centra.

U ovoj školskoj godini 80 učenika sa posebnim obrazovnim potrebama učestvovalo je u eksternoj provjeri znanja na kraju trećeg ciklusa osnovne škole.

4. TESTIRANJE UČENIKA NA KRAJU PRVOG I DRUGOG CIKLUSA

Škole na kraju prvog i drugog ciklusa, na osnovu eksterno pripremljenih zadataka, provjeravaju znanja učenika. Za pripremu testova odgovoran je Ispitni centar (*Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, čl. 55 („Sl. list RCG”, br. 64/02 i 49/07 i „Sl. list CG” br. 45/10 i 39/13).* Školske 2016/2017. godine eksterno-interno testiranje je organizovano u 163 osnovne škole u III i VI razredu.

Ispitni centar je pripremio validne standardizovane testove, kodne sveske, Uputstvo za realizaciju i Uputstvo za test-administratore.

Vrijeme testiranja je određeno školskim kalendarom. Testiranje se realizovalo dva dana zaredom, s početkom u 11 časova. Ukoliko učenici jednog razreda ne pohađaju nastavu u istoj smjeni, škola je bila dužna da organizuje testiranje u isto vrijeme. Redosljed testiranja:

- prvi dan, 9. maj, crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost/albanski jezik i književnost i prvi strani jezik;
- drugi dan, 10. maj, matematika.

Nakon testiranja škola je organizovala pregledanje test-knjižica saglasno kodnim sveskama. Škole rezultate šalju Ispitnom centru kako bi se radila analiza na državnom nivou, a same rade internu analizu.

Za učenike koji prate nastavu na albanskom jeziku testovi su prevedeni na albanski jezik.

Za učenike koji iz opravdanih razloga nijesu pristupili provjeri znanja na kraju prvog, drugog ili trećeg ciklusa datum provjere utvrđuje škola u saradnji sa Ispitnim centrom.

Broj učenika po predmetima:

Tabela 5 - Broj učenika III razreda po predmetima i prosječno postignuće

Naziv predmeta	Broj prijavljenih učenika	Broj učenika za koje su dostavljeni rezultati	Prosječno postignuće
Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	7403	6981	65,48%
Albanski jezik i književnost	293	194	56,70%
Matematika	7696	7059	65,39%

Tabela 6 - Broj učenika VI razreda po predmetima i prosječno postignuće

Naziv predmeta	Broj prijavljenih učenika	Broj učenika za koje su dostavljeni rezultati	Prosječno postignuće
Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	6790	6492	51,41%
Albanski jezik i književnost	318	212	60,78%
Matematika	7108	6653	60,92%
Engleski jezik	7053	6702	52,18%
Ruski jezik	28	27	47,41%
Njemački jezik	27	27	75,66%

Ispitni centar je svim školama poslao set pitanja za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama iz sljedećih predmeta: Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost, Albanski jezik, Matematika, Engleski jezik i Ruski jezik.

Zadaci su urađeni u saradnji sa defektologom i saradnicima iz Resursnog centra.

Za testiranje učenika III i VI razreda prijavljeno je 143 učenika sa posebnim obrazovnim potrebama u ovoj školskoj godini.

5. DRŽAVNO TAKMIČENJE ZNANJA

Državno takmičenje znanja organizovano je na Ekonomskom fakultetu 25. i 26. februara 2017. godine.

Na Državnom takmičenju osnovci su se takmičili iz Matematike u VI razredu i IX, dok su se iz Fizike, Hemije, Biologije, Engleskog, Ruskog, Francuskog, Italijanskog i Njemačkog jezika takmičili samo u IX razredu. Srednjoškolci su se takmičili iz Matematike, Fizike, Hemije, Biologije, Istorije, Programiranja i iz stranih jezika u IV razredu i Geografije u III. Škole su za takmičenje mogle prijaviti i učenike nižih razreda ukoliko su učenici dodatnim radom savladali predviđeni program i osvojili nagradu na školskom takmičenju. U tabeli br. 7 dat je broj takmičara iz osnovnih škola po predmetima, a u tabeli br. 8 broj učesnika iz srednjih škola, po predmetima.

Tabela 7 - Broj učesnika iz osnovnih škola, po predmetima

Predmet	Razred	Br. učesnika
MATEMATIKA	VI	79
MATEMATIKA	IX	33
FIZIKA	IX	19
HEMIJA	IX	29
BIOLOGIJA	IX	61
ENGLESKI JEZIK	IX	140
FRANCUSKI JEZIK	IX	11
ITALIJANSKI JEZIK	IX	27
NJEMAČKI JEZIK	IX	21
RUSKI JEZIK	IX	30
Ukupno		450

Tabela 8 - Broj učesnika iz srednjih škola, po predmetima

Predmet	Razred	Br. učesnika
MATEMATIKA	IV	18
FIZIKA	IV	13
HEMIJA	IV	14
BIOLOGIJA	IV	23
ENGLESKI JEZIK	IV	63
FRANCUSKI JEZIK	IV	12
ITALIJANSKI JEZIK	IV	11
NJEMAČKI JEZIK	IV	15
RUSKI JEZIK	IV	16
PROGRAMIRANJE	IV	10
GEOGRAFIJA	II	39
ISTORIJA	III	19
Ukupno		253

Organizator Državnog takmičenja u znanju, Ispitni centar, dodijelio je najboljim takmičarima diplome (za osvojeno neko od prva tri mjesta), a Ministarstvo prosvjete ih je nagradilo tablet računarima. Ispitni centar je organizovao pripremu i snosio troškove učešća na međunarodnim olimpijadama:

- 34. balkanskoj matematičkoj olimpijadi koja je održana u Ohridu, Makedonija, od 2. do 7. maja 2017. **Učenik Nikola Raičević je na ovom takmičenju osvojio srebrnu medalju, a učenica Nina Mitrović bronzanu.**
- 21. juniorskoj balkanskoj matematičkoj olimpijadi koja je održana u Varni, Bugarska od 24. do 29. juna 2017. **učenici Kosta Vukičević i Matija Delić osvojili su bronzanu medalju.**
- 25. balkanskoj olimpijadi iz Informatike koja je održana u Kišinjevu, Moldavija od 2. do 2. jula 2017.
- 49. međunarodnoj olimpijadi iz Hemije koja je održana u gradu Nakhon Pathom, Tajland, od 6. do 15. jula 2017.
- 58. međunarodnoj olimpijadi iz Matematike koja je održana u Rio de Žanairu, Brazil, od 13. do 23. jula 2017. **Učenik Nikola Raičević je na ovom takmičenju osvojio bronzanu medalju.**
- 48. međunarodnoj olimpijadi iz Fizike koja je održana u gradu Yogyakarta, Indonezija, od 16. do 24. jula 2017.
- 28. međunarodnoj olimpijadi iz Biologije koja je održana u Koventriju, Velika Britanija, u periodu od 23. do 30. jula 2017.
- 29. međunarodnoj olimpijadi iz Informatike koja je održana u Teheranu, Iran, od 28. jula do 4. avgusta 2017.
- 14. međunarodnoj olimpijadi iz geografije koja je održana u Beogradu od 2. do 8. avgusta 2017.

6. PRIPREMA ZA REALIZACIJU TESTIRANJA PISA 2018

PISA – Programme for International Student Assessment (Program za međunarodno testiranje učenika) je najveće međunarodno istraživanje u oblasti obrazovanja podržano od strane OECD-a u kome su u prethodnom ciklusu učestvovala 72 zemlje. PISA testiranje ima sljedeće karakteristike:

- ispituje učenike starosne dobi oko 15 godina,
- ocjenjuje pripremljenost učenika za životi
- mjeri postignuća učenika iz oblasti čitanja, matematike i prirodnih nauka.

PISA testiranje omogućava međunarodnu uporedivost podataka o znanjima i vještinama mladih na kraju obaveznog školovanja, a takođe se dobija slika o načinima na koje se znanja i vještine koriste u situacijama iz svakodnevnog života. Rezultati istraživanja koriste se da škole, obrazovni sistemi i Vlada identifikuju oblasti koje treba poboljšati.

PISA 2018 - Probno testiranje održano je 20. marta do 10. aprila u 28. srednjih škola na uzorku od 1400 učenika. Obučeno 28 školskih koordinatora i 44 test-administratora.

7. PROVJERA ZNANJA CRNOGORSKOG JEZIKA ZA PRIJEM U CRNOGORSKO DRŽAVLJANSTVO

Na osnovu člana 8, stav 45 Zakona o crnogorskom državljanstvu, Vlada Republike Crne Gore je na sjednici od 31. jula 2008. godine donijela Odluku o određivanju stručne organizacije za utvrđivanje kriterijuma i provjeru znanja crnogorskog jezika u postupku prijema u crnogorsko državljanstvo. Prema ovoj odluci, Ispitni centar utvrđuje kriterijum i vrši provjeru znanja crnogorskog jezika.

Tokom 2017. godine, Ispitni centar je na osnovu svjedočanstva/diplome o završenoj školi na području Crne Gore, bivše SFRJ, SRJ i SCG, izdao potvrde o znanju crnogorskog jezika za 177 kandidata. Za 68 kandidata koji nijesu posjedovali navedenu dokumentaciju organizovano je polaganje ispita iz crnogorskog jezika, a prema predviđenom programu i pred stručnom komisijom.

8. NACIONALNE STRUČNE KVALIFIKACIJE

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, 8. jula 2016. godine došlo je i do značajnih izmjena u nadležnostima Ispitnog centra kada je u pitanju sprovođenje postupka za sticanje stručne kvalifikacije, odnosno priznavanje inostranih sertifikata. U skladu sa ovim zakonom, kao najvažnije aktivnosti Ispitnog centra predviđene su:

- Realizacija *Programa osposobljavanja za ispitivača u postupku sticanja nacionalnih stručnih kvalifikacija*;
- Utvrđivanje liste licenciranih ispitivača za svaku stručnu kvalifikaciju;
- Informisanje i savjetovanje zainteresovanih lica, odnosno poslodavaca o mogućnostima, uslovima, načinu i postupku sticanja stručne kvalifikacije, kao i priznavanju inostranih sertifikata.

U toku 2017. godine (februar, mart, jun) Ispitni centar je u skladu sa čl. 40a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama (*Sl. list Crne Gore*, br. 40/16) organizovao provjere znanja, vještina i kompetencija za sticanje stručne kvalifikacije *turistički vodič/kinja*, i to za kandidate koji su započeli ovaj postupak podnošenjem zahtjeva/prijave Ispitnom centru do 8. jula 2016. godine, tj. stupanja na snagu ovog zakona.

PREGLED STRUČNIH KVALIFIKACIJA ZA KOJE JE ISPITNI CENTAR RASPISAO JAVNI POZIV (2017)

U 2017. godini Ispitni centar je raspisao javne pozive za uključivanje u *Program osposobljavanja za licencirane ispitivače* za sljedeće stručne kvalifikacije: sobar/ica; pomoćni/a kuvar/ica; buregdžija/ka; recepcioner/ka; agencijski službenik/ica; vođa splava; zastakljivač/ica; cvječar/ka; rasadničar/ka; vočar/ka; izolater/ka; pomoćnik/ica keramičara/ke; armirača/ice; pomoćnik/ica betonirca/ke; pomoćnik/ica zidara/ke; pomoćnik/ica molera/farbara; pomoćnik/ica zidanja kamenom; pomoćnik/ica montera/ke suve gradnje; pomoćnik/ica instalatera/ke u građevinarstvu; pomoćnik/ica tesara; rukovalac građevinskim mašinama - grejder; rukovalac građevinskim mašinama – valjak; rukovalac građevinskim mašinama – bager; rukovalac građevinskim mašinama – utovarivač; rukovalac građevinskim mašinama - dozer; pomoćnik/ica automehaničara/ke; pomoćnik/ica frizera; kozmetičar/ka za njegu lica i tijela; mesar/ka; čuvar/ka; zaštitar/ka tehničar/ka, instruktor/ka vožnje motornih vozila.

Nakon obuke, tj. upoznavanja sa sadržajem navedenih oblasti programa osposobljavanja, vrši se provjera znanja kandidata za ispitivače.

Provjera znanja kandidata za ispitivača obuhvata pisanu provjeru i praktični dio. Pisanim putem se provjerava obim poznavanja Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, poznavanje instrumenata provjere i načina neposredne provjere.

Praktična provjera obuhvata:

- vrednovanje portfolija, uz upotrebu odgovarajuće prpratne dokumentacije (obrazaca),
- izbor i pripremu zadataka za provjeru,
- izbor simuliranih radnih situacija, odnosno neposredne provjere za pojedine poslove, znanja, vještine i kompetencije iz Ispitnog kataloga za određenu stručnu kvalifikaciju.

Kandidatu za ispitivača koji je sa uspjehom završio *Program za osposobljavanje ispitivača* izdaje se potvrda o uspješno završenom Programu, koja je osnov za dobijanje licence za ispitivača od nadležnog ministarstva.

Tokom 2017. godine ka Ministarstvu prosvjete upućeni su prijedlozi za izdavanje licence, po osnovu isteka licence za rad ispitivača za sljedeće kvalifikacije: turistički/a vodič/kinja, planinski/a vodič/kinja, agencijski/a službenik/ica, pomoćni/a frizer/ka, muški frizer/ka, ženski frizer/ka, vođa splava, pomoćni/a kuvar/ica.

9. OSTALE AKTIVNOSTI

Potpisan je Sporazum o saradnji između JU Ispitni centar i Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja u oblasti obrazovanja, posebno u istraživačkoj i inovativnoj oblasti.

Direktorica ispitnog centra je učestvovala na seminarima, konferencijama, prezentacijama:

- „Seminar o sprovođenju zaključaka II ciklusa monitoringa implementacije Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina od strane Crne Gore“ – organizator Ministarstvo za ljudska i manjinska prava;
- II Konferencija Unije direktora škola CG - organizator Unija direktora škola Crne Gore;
- Okrugli sto na temu „Izmjene zakona iz oblasti obrazovanja“ – organizator Privredna komora u saradnji sa Ministarstvom prosvjete;
- Seminar „PR STRATEGIJA I KAMPANJA“ – organizator Privredna komora;
- Konferencija „Novi trendovi u obrazovanju“;
- XI susreti prosvjetnih radnika;
- Seminar „Kako do dobro pripremljenog projekta & Vodič kroz EU Javne nabavke PRAG“;
- 24. Festival informatičkih dostignuća INFOFEST;
- Panel „Upravljanje ljudskim resursima u privredi“ u organizaciji Centra za stručno obrazovanje;
- Seminar „Upravljanje rizikom modernog poslovanja“ – organizator Privredna komora;
- Prezentacija Centra za stručno obrazovanje na temu „Zakonski okvir koji uređuje obrazovanje odraslih i obaveze koje proističu iz istog“;
- Konferencija na temu „Profesionalizacija u obrazovanju odraslih“ – organizator Centar za stručno obrazovanje;
- 44. sastanak Upravnog odbora PISA-e;
- Seminar „Upotreba društvenih mreža u marketingu malih i srednjih preduzeća“ – organizator Privredna komora;

U 2017. godini, Ispitni centar je imao predstavnike i na sljedećim seminarima, konferencijama, prezentacijama, radnim tijelima i sl.:

- Radna grupa za izradu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju;
- Seminar: Izrada i sprovođenje planova integriteta u institucijama Crne Gore;
- Radionica: Definisane ishoda učenja i izgradnja kompetencija u programima stručnog usavršavanja u okviru IPA projekta Modernizacija obrazovnih programa i obuke nastavnika;
- Osnivačka konferencija Udruženja psihologa Crne Gore,
- Konferencija „Šezdeset godina od Rimskih ugovora: dalji put Evrope“, Ministarstvo evropskih poslova Crne Gore, u saradnji s Ambasadom Republike Italije i Delegacijom Evropske unije u Podgorici;
- Konferencija „Moć adolescencije“, UNICEF;
- Završna konferencija „Profesionalizacija u obrazovanju odraslih“, Centar za stručno obrazovanje;
- 25. godišnja konferenciji hrvatskih psihologa, Zadar;
- „Uloga vaspitno-obrazovnih ustanova u prevenciji i zaštiti djece i mladih od nasilja u porodici“;
- Radna grupa za izradu Akcionog plana za rad sa nadarenim učenicima;
- Radna grupa za izmjenu Zakona o usmjeravanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama;
- Komisija za dodjeljivanje zvanja nastavnicima;
- Radna grupa za pregovaračko poglavlje 18;
- Radna grupa za izradu Pravilnika o kontroli kvaliteta;
- Radna grupa za izradu Torino izvještaja;
- IPA projekat o stručnom usavršavanju nastavnika;
- Radna grupa za izradu Pravilnika o kriterijumijma, načinu i postupku raspodjele sredstava za unaprjeđenje kvaliteta nastave i talente;
- EPAL projekat;
- Realizacija aktivnosti po akcionom planu Strategije za razvoj i podršku darovitim učenicima (2015-2019) godine;
- Radna grupa za izradu Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih;
- Okrugli sto na temu: Izmjene zakona iz oblasti obrazovanja, Privredna komora;
- Okrugli sto na temu: Licenciranje vodiča i instruktora (kajak, kanjoning itd.), IPC Tehnopolis Nikšić;
- Prezentovnje rezultata PISA 2015 u CANU.

Vaka Đurovića bb
81000 Podgorica
+382 20 665 590
+382 20 665 589
www.iccg.co.me
ic@iccg.edu.me